

FOAIA POPORULUI ROMÂN

== Apare odată în săptămână ==
Redacția și Administrația: VII., István-ut 11
Telefon local și interurban: N-rul 47-82

Editor-proprietar și redactor responsabil
DIMITRIE BIRAUȚIU

== Abonamentul: ==
Foaia Pop. Rom. dimpreună cu Foaia Ilustrată și Cucu
pe un an 7 cor. | pentru America 3 dolari

Român gr.-cat. ori gr.-or.?

Acum, după ce înființarea episcopiei gr. cat. maghiare e fapt împlinit, ne cugetăm la bietul popor român, care cade cu biserica lui cu tot în mâni și cărmuire străină de noi. Cum se va ruga sârmanul în biserica lui proprie românește sau ungurește? Vai de tine, iubit popor, multe ai fost silit a le suferi și peste toate acestea trebuie să suferi ca să-ți scoată limba la dulce din biserica ta proprie fără ca cineva se te fi întrebat că te învoești ori nu.

Iubiți frați! Oare cine e vinovat la toate acestea?

Sunt născut din părțile Voastre și cunosc bine oamenii și împrejurările. Trebuie să recunoaștem, că în mare parte numai poporul însuși poartă vina, pentru-că este bătut așa rău de soarte, pentru-că sunt multe comune, cum e spre pildă. Eriu unde poporul poartă altă îmbrăcăminte ca poporul român ardelean. Țăranul din Eriu nu poartă suman, nu poartă opincă, nu poartă căciulă ca ceilalți frați din Ardeal. Ba mulți nici nu vor să cunoască că sunt români. Lie rușine dacă alte neamuri îi nu, mesec de români, și în multe cazuri însuși zic că nu sunt români (ên nem vagyok oláh!). În soție, tate, la înținiri tot numai ungurește vorbesc în loc să se nizuiească într'acolo ca să facă plăcută și altora limba noastră românească, căci dacă obsearvă străinul, că știi să-ți cînstești limba, să o iubești, atunci nu va cuteza să se atingă de ea.

Ar fi încă vremea, fraților, ca să îndrăgiți din nou portul românesc și să nu vă fie urât poporul român cu sumanașul, cu opincutele, cu căciulița și cu prea frumoasa limba lui și a noastră românească. Te vei trezi odată și îți vei face socoata, că tot ce până aci ai gonit (românismul) și ai răs de el, au fost răsul prostiei tale însuși. Dar încă tot nu e târziu, tot mai este un mijloc de scăpare, unde poți se rogi pe Dzeu în limba ta română și în biserica ta proprie.

Ar fi un eroism mare și de lumea întreagă lăudată, iar de Dzeu binecuvântată când românii cei din cele 44 comune din diecesa Orășii, cum și cele 4 din diecesa Cherlei și celorlalți din Archidieceză sar trece iarăși la religiea gr. orientală română, unde toate le va avea, dar încă și mai bine ca până acum. Ar fi foarte cuminte lucru, când s'ar face propagandă în felul acesta, ca să se scoată bietul popor român din mâni streine, atunci ar fi tot una Român gr. cat., ori Român gr. c.

ental. Papa nu ne cunoaște durerile noastre, atunci noi să ne vindecăm rana cu cine ne cunoaște durerea!

Budapesta, la 17 Iulie 1912.

Ioan Sântoan,
român gr. catolic.

Sborul lui Vlaicu

Eată cum descrie »Românul« din Arad zborul lui Vlaicu:

Numele lui Vlaicu a fost cuvântul vrăjit care a chemat din mari depărtări nația românească la o înălțătoare serbare cum n'a mai văzut-o până acum Aradul, care înzădar pretindea să fie Duminică un centru unguresc, căci pretutindeni, în biserică, pe străzi, prin parcuri, prin birturi și prin cafenele auziai vorbă românească și vedeai portul nostru. Duminică Aradul a fost românesc!

De Sâmbătă seara și până la 5 a doua zi trenurile din împrejurime, motoarele, și trăsurile descărcau neconținut oaspeți, cari și-au lăsat lucrul de acasă și de pe câmp și veneau cu inimile pline de bucurie că au să asiste poate la cea mai grandioasă manifestatie a spiritului românesc în timpul din urmă: la sborul lui Vlaicu. Țărani români în portul lor variat unii veniți tocmai de prin Bănat, feciori călări pe cai frumoși, preoți, funcționari, învățători, ofițeri de prin garnizoanele din apropiere se revărsau ca un șuvoi pe străzile orașului, care părea o mare agitată ce amenința să iasă din matca ei.

Pe când toată această lume românească, cu multă bunăcuviință și omenie se grăbia să iee bilete și să apuce calea cea mai scurtă pentru a ajunge pe câmpul destinat pentru sbor, ceilalți, străinii, din Arad, cari cunosc toate căile lăturnice din oraș, toate cărările și toate drumurile, își dădeau silința să se sustragă dela plata minimă la ce i-s'a impus fiecăruia, ca să privească pe gratis la sbor. Supraveghierea din partea poliției putea fi ceva mai vigilență.

Câmpul de sbor de lângă pădurea Ceala înălbase de porturile românești, cari păreau niște flori albe. Lojele toate pline. Întruna din ele se vedea P. S. S. Domnul episcop I. Pap cu păr. arhiman-drit Hamzea, iar alături în altă lojă luaseră loc membrii familiei Mocionyi.

În celelalte locuri pentru publicul mare abia mai încăpea lumea ce sosea neconținut cu automobilele, cu trăsurile, pe jos sau cu autobuserile. Un vântor lin, care se întetia pe fiecare clipă, bătea însă dinspre Mures, răcorind fețele mi-

lor de spectatori, dar îi și îngrijora totodată. Pe la 5 ceasuri, când sosiseră și cele din urmă trenuri cu oaspeți din provincie, când valurile uriașei mulțimi care atingeau un număr de vre-o 25.000 de oameni, se agitară nerăbdătoare, pânza dela intrarea hangarului se dădu la o parte, și, sprinten și ușurel, apărură aparatul lui Vlaicu, paserea măiastră, asupra căreia se așin-tiră deodată toate privirile miilor de spectatori.

Ajunși într'un loc potrivit, Vlaicu și frate-său Ion, cercetară încă odată cu cea mai mare băgare de seamă toate șurupurile, toate sârmele, turnară ulei pe la încheeturi, apoi chemară vr'o câțiva oameni voinici ca să ție aparatul de funie de dinapoi. Vlaicu îmbracă în fine costumul de pilot, și, dintr'o săritură fu în naceja aparatului, luă cârma în mână și dădu drumul motorului, care se sbătea ca un năpraznic zmeu prizonier, încât îi scutura pe toți voinicii ce-l țineau de funie. Publicul lui i-se opri se răsuflarea. La un moment dat, aparatul se smunci cu putere, alergă câțiva pași pe câmp, apoi începu să plutească lin, să se înalțe din ce în ce în văzduh, petrecut de nesfârșitele și vijelioase aplauze ale miilor de spectatori, să se ridice deasupra parcului din marginea orașului și să se rotească în sboruri largi, maiestose, asemenea unui vultur uriaș care vâjaia prin văzduhuri ca o minune apocaliptică.

Vlaicu trece pe deasupra publicului extaziat, salutând din nacejă, de jos iluturând însă batistele, a-runcău oamenii pălăriile, și mii de guri îl aclamau, mii de mâni se înălțau, și mii de inimi băteau pentru neamul românesc care se mândrește cu el. Străinii însăși erau răpiți, fermecați, cuceriti, și dacă în zărele lor vor apare poate cu vint cântărite, atunci însă în fața sborului lui Vlaicu, aplauzele străinilor erau sincere, căci măreția spectacolului îi coplesia pe toți.

După câteva rotiri măiestre, după câteva scoborări pân' la câțiva metri aproape de pământ, aparatul se ridică iarăși și Vlaicu apucă peste cimitir îndreptându-se înspre pădure, încât abia îl mai puteam urmări cu ochii. La întoarcere avu de luptat cu vântul ce-i sufla împotriva. Aterizarea — nu se știe din ce motive, — a fost așa de de bruscă, încât dând aparatul cu o roată în groapă, s'a rupt osia, fără să i-se întâmple însă ceva și lui Vlaicu, care se scoboră din nacejă, încunjurat de mulțimea ce-l aclama nebună și întâmpinat de un băețel al dlui Dr. S. C. cu o coroană de lauri.

Mai pe urmă am aflat pricina accidentului: la aterizare vântul sufla din stânga, încât aparatul —

dat fiind că se afla și o groapă în apropiere — a căzut cu toată puterea pe roata dreaptă, ale cărei spițe s'au rupt din pricina greutății. Vârful aripei drepte s'a în-doit puțin, iar helicea, ajungând cu vârful la pământ, s'a crăpat puțin, încât Vlaicu nu a mai putut continua sborul, care cu toate acestea a fost de o siguranță, de o exactitate și de o măreție impunătoare, încât Arădani, cari îl văzură sburând pe Csermak, mărturiseau că sborul acestuia față de al lui Vlaicu, a fost sborul unui diletant față de sborul unui măiestru.

După ce și-a băgat aparatul în hangar, Vlaicu a fost obiectul unor manifestatii de o nespusă dragoste și admirație. Lumea îl ridica pe mâni, purtându-l pe sus, în mijlocul uralelor și aclamărilor ce nu mai luau sfârșit. Fiecare se grăbia să-l atingă măcar c'un deget pe șoimul nostru, care dispăru apoi din mijlocul mulțimii într'un automobil al dlui arhitect Codila.

✱

Cum a sburat Vlaicu la Arad?

De Iosif Sfetea, econom în Jebel.

Am fost și eu la Arad, frați țărani, ca să văd Șoimul neamului pe inginerul Vlaicu, sburând! Și zic fraților Vă pară rău la toți aceea, cari a-ți fi putut veni și n'ați venit ca se vă bucurați și înveseliți sufletul amărât și apăsător, văzând cum se înalță neamul nostru, prin vrednicia, deșteptăciunea și genialitatea unui fiu de țăran, a dlui Aurel Vlaicu, scumpă podoabă a întregului neam românesc.

Suntem părăsiți de toți, fraților, numai de bunul Dumnezeu nu, căci în cele mai amare zile ne dădu pe Vlaicu, drept semn și încurajare, ca să nu ne perdem nădejdea într'un viitor mai bun.

Nu știți Voi, care a-ți lipsit dela acest eveniment însemnat, câtă bucurie ne-a procurat nouă Aurel Vlaicu cu sborul său fără seamăn de frumos. Am plâns de bucurie când l'am văzut prin înălțimile văzduhului sburând ca o pasăre maiastră, și dând din mâni ca pasărea din aripi, drept răspuns la strigătele însuflețitoare de »Să trăiască!« eșite din mii de pepturi românești.

Ce și-o fi zicând Vlaicu, după ce a cules glorie bogată pe câmpul de sboruri de lângă Viena? Mă duc și la frații mei asupriți și amărâți, ca să îndepărtiez cel puțin pe câteva ore sau zile năcazul de pe inima fraților mei!

Și iată a venit la Arad. Câtă lume românească, ba și străină a plecat la Arad, ca să vadă pe feciorul de român rotindu-se prin văzduh.

Fraților! Cum am ajuns în gara Timișorii, n'am auzit alta vorbă, decât cea românească și aceasta tot despre Aurel Vlaicu și despre mașina sa. Pe străzi, în tren, pretutindeni se vorbea numai și numai de Vlaicu. Orașul Arad era în ferebă. Străzile pline de români. Pe la orele 1 după amiază mulțimea a plecat în grupuri către locul de zburat, toți rugându-se lui Dumnezeu pentru Vlaicu, zicând: Doamne ajută-l să nu i se întâmple nimic!

La orele 4 și jumătate câmpul era plin de privitori: адвоаți, preoți, învățători și alți domni și doamne, femei, țărani, copii, fete cari așteaptă cu nerăbdare ca să se desfacă odată pânzele dela hangarul, unde se vede ascuns vulturul românesc. Mai mulți români se duc și strâng mâna harnicului aviator, întrebându-l dacă va putea zbura, căci bătea un vânt de nord destul de mare. Vlaicu răspundea cu fală:

— De va fi mai pe odată atâta vânt, tot voi zbura fără nici o frică!

Apropiindu-se orele 5 Vlaicu al nostru pășeste pe câmp ca se examinează locul de unde se va urca și coborâ. Lumea îl privea și se întreba:

— Acesta este șoimul nostru?

Vlaicu se reîntoarce la hangar. Pânzele sunt înălțurate și iată că din interiorul hangarului apare un vultur în culoare galbenă. Mulțimea încearcă să rupă cordonul, numai ca să poată vedea mai bine această pasăre maiastră, ce se dădea cu aripile întinse gata de zbor.

Vlaicu al nostru se învârt pe lângă pasărea sa ca să se convingă pe deplin, dacă-l va putea purta prin văzduh. Totul era în regulă. Vlaicu se urcă în mașină, iară mulțimea începe să strige:

— Trăiască Vlaicu al nostru!

În momentul următor Ioan frațele voinic al aviatorului pune motorul în mișcare pe când câțiva feciori țin de sfori. La un semn dat sforile sunt lăsate; vulturul pășeste cu fală pe pământ câțiva metri, apoi în cea mai mare liniște părăsește pământul ducând cu sine și pe fața neamului nostru românesc. Mulțimea strigă beată de însulețire: Trăiască Vlaicu! ridicând palăriile și falfăind batiste înspre el.

Vlaicu face cu mâna de sus semn poporului, în semn de mulțumire.

Câtă bucurie a fost fraților, și cum să nu te bucuri, când îți vezi mândria neamului, sevărgind o operă, pe care puțin o pot face.

Am auzit și străini zicând: Jaj de szépen repült! Căci tare frumos a și zburat, ca și un porumb să ridicat în sus și s'a lăsat în jos. S'a învârtit roată ca un fulger, apoi s'a dus în lung încât nici nu s'a mai văzut. Apoi s'a întors tot pe aceea linie pe care s'a dus și în urmă s'a lăsat jos în strigătele de «să trăiască» ale mulțimei.

Au alergat foarte mulți la el, gratulându-l pentru succes.

Vlaicu a stat jumătate de oră în văzduh.

După ce s'a dat jos, mulțimea s'a îmbrățișat, mergând fiște-care mulțumit de cele ce a văzut. Putem celi pe fetele tuturor bucuria ce le-a cauzat acest zbor al harnicului aviator român Aurel Vlaicu. Noi neamul românesc suntem datori a-i

mulțumi acestui harnic fecior de român și să ne rugăm lui Dumnezeu pentru el, ca să ni-l trăiască la mulți ani fericiți și ca să-i ajute a mai face încă multe zboruri în pace și fără primejdii.

Am înțeles în Arad, că Aurel Vlaicu va zbura Duminică și la Lugoj.

Grăbiți frați de il vedeți, căci nu veți uita în viața Voastră aceea privește minunată.

Trăiască dl Aurel Vlaicu!

Cum va fi reforma electorală?

Așa cum nouă nu ne trebuie

În ministeriu se lucrează din greu la alcătuirea proiectului de lege despre votul universal. La toamnă de bunăseamă va fi înaintat Camerei.

Foile ungurești publică mereu știri despre forma cum va fi înlocuit acest proiect de lege. Dar toate sunt bazate numai pe combinații. «Supremația» poporului maghiar — mai înainte de toate! Dar că în ce chip va fi păzită și susținută această supremație, ne-ar plăcea să știm. Guvernul spune, în foile sale, că nu lasă ca la arondarea cercurilor interese de partid, să fie ridicate deasupra intereselor naționale! Dar interesele poporului maghiar pot fi ridicate deasupra intereselor celorlalte națiuni conlocuitoare, — căci altcum cum ar fi păzită supremația maghiară?!

De ce se ține mâta 'n sac și nu se spune odată, ca să ne știm orienta, ce surprinsă «plăcută» ne rezervă vicelanul armean dl Lukacs Laszlo.

Nu cu mai puțină ură să poartă guvernul actual și de socialiști, cari anul acesta au spart mult piper sub nasul guvernului. Se zice, că dintre muncitori numai aceia vor avea drept de vot, cari lucrează de cel puțin un an la același stăpân. În acest caz dintre muncitorii din Budapesta 70-80 la sută nu vor avea drept de vot. Socialiștii să și pregătesc deja de acum ca să ia poziție contra unui astfel de proiect, provocând muncitorimea la cea mai îndârjită luptă.

✱

Opoziția continuă a ținea adunări populare prin orașele mai însemnate din țară. Conducătorii lor declară unanim: Nu stăm de vorbă nici cu Lukacs nici cu Tisza!

Condiția pentru încheierea unei păci între opoziție și guvern este capul lui Tisza și al lui Lukacs. Ei trebuie să dispară din viața politică.

Din tinuta de până acum a opoziției așa se crede, că la toamnă se vor începe din nou scandalurile în parlament.

Rugăm abonații rămași în urmă cu plata, să ne trimită banii. Nu sustinem foaia aceasta din subvenții, ori cu ajutor străin, ci numai curat din însuflețirea și sprijinul cetățitorilor, a căror datorință este, ca să-și plătească la vreme, căci numai așa putem satisface și noi multe îndatoriri ce le avem,

Să vorbească poporul!

St. D-le Birăuțiu!

Cu cel mai profund regret îți aducem la cunoștință că noi, Berlișteni, după ce am citit raportul mincinos al unui «participant» dela adunarea din Răcășdia, publicată atât în ziarul «Românul» cât și în «Poporul Român», imediat am trimis o scrisoare la suszisele ziare, spre a rectifica acea greșală, rugându-i a ne publica «O lămurire» privitoare la acest raport mincinos al «participantului». Durere, că domnii dela acele ziare nu au voit să audă glasul nostru și nu ne-a publicat nici «Lămurirea», și nici răspuns nu ne-a dat, parcă noi cei subscriși n'am fi membrii ai partidului național român. Să vede, că d-ior consideră numai pe acel individ de membru al partidului, minciunii. Ne-ar părea foarte rău, când domnii noștri așa împart egalitatea! Așa dar d-le Birăuțiu, având în vedere curatul adevăr, nu ne permite a lăsa acele cuvinte mincinoase să intre în inima publicare s'a adresat lor prima dată cu cului cititor cu bună judecată, ci îți trimitem, rugându-te a publica D-le în foaia noastră țărănească, adecă în «Foaia Poporului Român» aceea

LĂMURIRE.

Privitor la raportul «participantului» dela adunarea populară din Răcășdia, ținută la 23 Iunie st. n. publicată (mai bine zis batjocurită) în coloanele ziarului «Românul» de Miercuri 13/26 Iunie a. c., precum și în «Poporul Român» de Vineri 15/28 Iunie a. c.

Onorată Redacțiune!

Subscriși cetind suszisele ziare ne-am umplut de scârbă, și indignați până în suflet de minciunile și insultele, aduse de acel «erou» din tufă, care raportează, ascunzându-se sub pseodonomul de «participant», fiind prezenți la falnică adunare și adică: întâiu scrisul ca președinte al acestei adunări dăm în interesul adevărului următoarele lămuriri:

1. Fiind publicată adunarea în mai multe ziare de-ale noastre, am mers cu bucurie atât din comuna noastră cât și din toate comunele din jur, la frații noștri Răcășdieni, întrunindu-ne mai întâiu în casa ospitală a dlui Petru Mărie, fiind acolo și social-democratul Traian Novac.

În casa ospitală a dlui Mărie dl Birăuțiu a spus-o franc dlui Novac: că dacă după obiceiul lor are de cuget să vatem clerul cât și sf. noastră biserică dânsul nu are loc cu noi la adunare. La ce dînsul a răspuns, că nu. După aceea am mers cu toți, afară de dl Novac, la marea biserică din loc, unde am aflat-o ticsită de lume, atât Răcășdieni, cât și participanți din comunele din jur. După finea sfintei liturghii, care a fost oficiată de vrednicul părinte C. Mircea, am mers cu toții la locul destinat pentru adunare, adecă înaintea casei comunale.

2. După constituirea adunării dl Birăuțiu a zis, că după cum se vede acesta e lucru neobicinuit; adunare fără inteligență! Dar la nici un caz, nu a învinuit conducătorii că ei iau parte numai când au interesele lor proprii, dar cu interesele poporului nu-și bat capul

— după cum zice «participantul». Această e o minciună. A învinuit preoțimea din jur — onoare excepțională. — Dar a zis că după cum să vede va veni timpul ca țărani să se conducă fără inteligență.

3. Mai zice «participantul»; că dl Birăuțiu a criticat atât comitetul național cât și pe deputații naționaliști pentru nelucrare. Aceasta e de 100 ori minciună! Rușine să-i fie!

4. În rezoluție zice «participantul» îndeamnă partidul național, nu-i adevărat, e o minciună, adunarea zice, că roagă pe deputații naționaliști, să se alieze cu aderenții sinceri ai volului universal, și aceasta credem că e o faptă bună, dar nu e crimă, după cum zice «participantul».

5. Adunarea nu pretinde, cum zice «participantul», ci provoacă pe deputații Români aleși cu programul muncii (guvernamental) ca să iasă din acest partid.

6. Zice «participantul» că socialistul Novac critică preoțimea. Este adevărat, că a zis în vorbire că noi, adecă ei (socialiștii) nu vreau să plătească ep popi, ci pe învățători, și doctori, și administrația a sbiciuit-o, dar că a înedmnat adunarea să se lase de sf. biserică și credința creștinească nu e adevărat, e o minciună sfruntată.

7. Zice «participantul», că adunarea la vorbirile oratorilor ar fi rămas mahnită atât din partea socialistului cât și a dlui Birăuțiu. Nu-i adevărat! Adunarea a ascultat cu cea mai mare bucurie pe vorbitori.

8. «Participantul» zice, că la această adunare n'au luat parte decât câțiva tineri din Răcășdia, și îi pare rău de deșteptul țaran I. Crăciunel. O nouă minciună! La această adunare au luat parte din toate comunele din jur circa peste 2000 persoane, precum și foarte multe țărane din Răcășdia.

9. După ce socialistul a sfârșit vorbirea dl Birăuțiu urcă a doua oară tribuna rostind cuvintele următoare: Frați țărani! Dl Novac poate avea părere ce va voi, noi însă români ne-am născut, și români adevărați vrem să și murim! Iar ca români un singur partid avem și acela e partidul național român. (Voci: Trăiască partidul! Trăiască dl T. Mihali, președintele clubului național!) «Participantul» aceasta nu raportează? Să-i fie rușine!

10. Acum de încheiere, iarăși în interesul adevărului și a dreptății protestăm cu toată țaria contra minciunilor și acuzelor făcute la adresa dlui Birăuțiu. Tot odată îl somăm pe acel «participant» ca însă iasă din tufă și să-și spună numele, căci la din contră se dovedește adevărul, că acei oameni cari critică și nu-și scriu numele: sunt niște mincinoși!

Berliște, la 14 Iulie n. 1912.

Cu stimă

În numele participanților la adunare:

DIMITRIE GOICU, m. p.,
președintele adunării.

I. Murgu Cucu, George Măgarin,
George Serafin, Petru Mioc,
Ioan Lăpădat, George Georgiu,
Nițu Ciuciu, George Bosioc,

Episcopie greco-catolică maghiară pe banii noștri

O nouă dovadă despre șovinismul nebun al guvernului.

Episcopia greco-catolică e fapt împlinit. Ni se răpesc zeci de mii de suflete românești, pentru ca să fie aruncate în brațele șovinismului nebun, care în țara noastră nu mai cunoaște margini.

Se înființează episcopia greco-catolică maghiară, iar baza pentru această nouă instituție de maghiarizare să i-a din banii țării, adică și din punga noastră, a aceleia, pe cari vor să-i maghiarizeze cu ori-ce preț.

Iată ce zice bula papală edată din prilejul înființării acestei episcopii:

»Se ridică la demnitatea de reședință episcopescă a noiei dieceze orașul Hajdu-Dorogh. Episcopul va locui în casele oferite de oraș și cari se vor repara și acomoda de guvernul ungar; plata lui va fi pe un an 40.000 coroane, iar pentru oficiile diecezane va avea alte 12 mii coroane, toate de plătit an de an de erar. Capitalul cușase canonici, înființarea seminarului, plata profesorilor, susținerea clericilor, toate se vor suporta de guvern».

Va se zică toate cheltuielile se vor suporta de guvern. Din punga cui?... A guvernului? Nici poimână. Din punga noastră, a țării, din sudoarea poporului, care abia mai geme sub povara greutăților ce-l apasă.

Așa-i în fericita noastră Ungarie. Cu banii noștri — contra noastră! Milioanele ce se folosesc anual din bugetul țării, din dările grele plătite și de români, să dau numai pentru scopuri culturale și economice maghiare. Colonii numai ungurești, — cultură numai ungurească, iar banii pentru toate acestea din punga valahilor, slovacilor, nemților și celorlalte neamuri.

As'a-i dreptatea ungurească!

Legea militară.

— Sfaturi și îndrumări. —

Acum, după ce legea militară a fost sancționată, adică întărită de Maiestatea Sa, deputații unguri contrari guvernului au depus mijloacele de agitație contra acestei legi, căruia este dator să se supună tot omul, fără conșiderare, că între ce împrejurări a fost votată în Cameră.

Noi, Români, suntem un popor pacinic și supus, așa, că în toate vremile poporul românesc a fost cel mai loial și cel credincios poruncilor împărătești, din care parte însă — durere — de multe ori am fost primiți ca fii mașteri și nu deopotrivă cu ceilalți locuitori, în deosebi unguri, ai patriei noastre iubite.

Legea nouă militară pune sarami noi și grele pe țară, pe cari nu se știe dacă le vom putea împlini, căci mai ales în ce pri-

vește numărul recruților, abia am fost în stare să împlinim numărul din legea veche.

Câți recruți vom da?

Pe baza legii militare noi, Ungaria va da anul acesta pentru armata comună 58,141 recruți, anul viitor 65,836, iar anul al treilea și încă următorii 9 ani, câte 68,187 recruți.

Pentru honvezi se va da anul acesta 17,500, anul viitor 21,500 și anul al treilea, precum și următorii 9 ani, câte 25.000.

Numărul soldaților în armata comună, în timp de pace este în anul ceasta de 136,000, anul viitor 154,000, anul al treilea și următorii 9 ani de 159,500 soldați, afară de armata din Bosnia și Herțegovina.

Cât timp vor servi soldații?

În armata comună (la linie) serviciul regulat e stabilit în 2 ani, La husari și artilerie (tunari) 3 ani.

Subofițerii dela linie vor servi și al treilea an, dar nu toți ci numai atâția câți se recere pentru instruirea rezerviștilor intrați în armată.

La marină se va servi 4 ani, ca și în trecut.

Scutire de sub arme.

Pe baza paragrafului 30. din legea militară, pot fi scutiți de armată, respective trecuți în rezervă următorii țărani înrolați în armată:

a) proprietarul, care singur își conduce moșia moștenită pe cale legală;

b) proprietarul unei moșii trecute dela oameni în viață prin transcriere în posesiunea respectivului dacă averea respectivă ar fi trecut pe cale legală și după moartea proprietarului prim în proprietatea proprietarului care cere scutire de sub arme;

c) proprietarul care a câștigat, în parte prin moștenire în parte prin înțelegere cu ceilalți moștenitori;

d) dacă cel puțin jumătate din avere o posedă pe calea amintită mai sus, și cealaltă jumătate a primito dela părinții rămași în viață;

e) dacă lucră pământul din profesiune și dacă venitul principal al moșiei corăspunzător împrejurărilor locale ajunge pentru întreținerea unei familii constătătoare din cinci membrii, dar nu întrece această sumă decât cel mult de patru ori.

Susținătorii familiei.

§. 31. Cu considerație la împrejurările familiare să trec la rezervă, dintre aceia, cari sunt obligați la serviciu militar, persoanele cari se află în împrejurările următoare:

a) fiul tatălui, care nu mai este în stare să-și câștige pâinea sau singurul fiu al unei văduve, sau în lipsa acestuia, singurul ei ginere, dacă acelea împrejurări, cari îndreptătesc pe ginere la scutirea de sub arme, nu există încă pe timpul căsătoriei lui;

b) după moartea tatălui unicul nepot, pe care-l are moșul, care nu mai e în stare să câștige, sau unicul nepot al bunicii văduve, dacă n'are fiu care e în stare să câștige;

c) singurul frate sau frate vitreg al fraților orfani de mamă și de tată, precum și singurul frate vitreg al orfanilor de tată.

2. De acest favor se pot împărtăși numai rudeniile de sânge, adică unicul copil legal, nepot, frate de singe sau frate mașter, precum și singurul ginere, dela a căror împărtășire de acest favor depinde existența părinților, moșului, bu-nichii, a socrului sau a soacrei, dacă acesta își împlinește datori-nțele.

3. Acest favor se acordă și în acel caz unicilor nepoți, cari își susțin bunica sau moșul din partea mamei, dacă tatăl lor trăiește, dară legăturile căsătoriei sunt desfăcute.

4. Și copilul nelegiuit se poate folosi de acest favor, dacă dela câștigul lui depinde susținerea mamei sale, sau a bunicii sale din partea mamei, sau susținerea fraților orfani de mamă și de tată, dacă acesta își îndeplinește datori-nțele.

5. Acel tată, moș respective socru, care a împlinit 65 de ani, încă sunt priviți ca oameni neputincioși, cari nu-și pot câștiga traiul.

6. Condițiunile amintite în punctul 2. cari se referă la unicul fiu, nepot, sau frate, respective ginere, sunt a se aplica și la fraatele a cărui frați sau frați vitregi, respective cumnați:

a) sunt în serviciu militar regulat sau prelungit din pedeapsă, sau prin hotărârea articolului de lege XVIII. din anul 1888, sau chemat sub arme în armata comună la serviciu excepțional, sau au fost reținuți;

b) au continuat de bună voie serviciul militar, la care a fost obligat în calitate de subofițer;

c) dacă încă n'a împlinit 19 ani, sau

d) dacă are o boală incurabilă și din cauza aceasta nu este în stare să-și agonisească traiul.

7. Acela, care a intrat de bună voie sub arme, numai atunci se poate folosi de acest favor, dacă împrejurările, cari l'ar îndreptăți la acest lucru s'au iscat numai după asenlarea lui.

8. Dacă dreptul de a se folosi de acest favor l'a avut și înainte de asentare, dar nu l'a putut valida atunci îndată neavând toate dovezile la mână, dreptul de a fi trecut la rezervă se poate valida numai când se schimbă feciori, adică după asentările cele mai apropiate.

9. Acel soldat, care a fost trecut în rezervă pe baza paragrafului de sus, își pierde dreptul de a se folosi de acest privilegiu, dacă nu dovedește din an în an că el e susținătorul familiei, dacă n'are cumva alt drept la mână spre validarea acestui drept. În cazul că ar pierde dreptul de a fi pus în rezervă e dator să servească sub arme anii la cari e obligat. Fiind atunci obligat la serviciu militar, va trebui să se insinuie la asentările proxime.

10. Acest favor nu se acordă atunci, dacă se adeverește, că dreptul de a se folosi de acest favor înceată în decursul timpului care se recere la trecerea respectivului în rezervă, adică începând dela 1-a Octomvrie a aceluia an, dacă respectivul împlinește al 23-lea an. În acest caz se amână începerea serviciului persoanei care a cerut acest favor până la 1 Octomvrie, când se va întâmpla schimbarea împrejurărilor.

Cererile (reclamațiile) pentru favorul de a servi numai un an, precum și pentru abținerea favorurilor amintite sub paragrafi 29, 30, 31 și în §. 82., mai departe cu privire la §. 20. pentru îngăduirea de a se servi numai doi ani, precum și pentru amânarea serviciului obligat pe baza §. 30, trebuie înaintate la comisiunea de asentare, în contra cărei hotărâri se poate face recurs la ministrul de honvezi.

Unde trebuie înaintate rugărilor pentru acordarea favorurilor la miliție?

La serviciul de marină militară pe baza §. 28 se poate cere favorul de a servi numai 2 ani. Asupra acestei cereri decide ministrul de honvezi în înțelegere cu ministrul de războiu.

Amânarea începerii serviciului militar, pe baza §. 32, se poate cere dela ministrul de honvezi.

În ceea ce privește amânarea începerii serviciului militar pe baza §. 33, de obicei hotărăște comanda militară teritorială, contra cărei decisiuni se poate recurge la ministrul de războiu, respective la ministrul de honvezi.

I-a apucat dragostea față de români!...

— Pentru-oe angajază la gările de marfă din Budapesta lucrători români în loc de unguri?

Pentru ca să-i exploateze în modul cel mai murdar.

Am pomenit într'un număr din luna trecută, că la gările de marfă din Budapesta sunt angajați la lucru peste 500 de români, ziuași, cari încarcă și descarcă marfa din vagoanele căilor ferate ungare.

Ne-am interesat mai aproape ca să aflăm motivele, cari au îndemnat direcțiunea căilor ferate ungare, ca să năimească lucrători români, deși să află în jurul Budapestei lucrători unguri lipsiți de lucru cu miile.

Eată ce am aflat:

Circa de un an încoace direcțiunea căilor ferate a îndemnat pe puținii români, cari se aflau în slujba căilor ferate, ca să angajeze muncitori români din satul lor la gara de marfă din Budapesta. Aceasta din motivul, că muncitorii unguri nu erau mulțumiți de plata de 5-6 coroane ce o aveau la zi. Mereu făceau greve, lucrau încet și căutau să se rezbune pe toate căile pentru purtarea atât de mășteră a direcțiunei față de ei.

Oamenii încredințați cu angajarea muncitorilor români, »liferau« tot mai mulți lucrători așa, că azi cine are afaceri în gările de marfă din Budapesta, va da cu ochii numai de lucrători îmbrăcați în cămașă românească și pălării de paie, obicuite la români din jurul Clujului și a Sătmăruului.

Am intrat în vorbă cu acești frațini noștri asupra stării lor și eată ce ni-au răspuns:

— Ne merge foar e rău. Domnule. Abia avem 3 coroane plătiți la zi din care ni-se subtrage 12 c. ni se dă pentru că. Lucrăm din

zori de zi până seara. Aziu, apoi dacă s'ndură s'ndură, nu mai da cova și pe deasupra. Pentru ca să putem trăi și alege cu ceva din piața asta slabă, în fiecare Sâmbătă pleacă unul ori doi dintre noi acasă, ca să ne aducă pită și ceapă pe o săptămână, căci dacă am mânca din piață, nu ne-ar rămânea nici un ban. Trenul ne duce și aduce în cinstele: acesta e folosul ce-l avem.»

Am încercat să-i lămurim pe acești bieți frați ai noștri, că nu fac bine, dacă lucră pe piață mai puțină ca ungurii, și să lasă exploatați, dându-și vloga și puterea, fără ca să aibă folos pe urma muncii lor grele. Ni-au răspuns, că n'au ce face, căci sărăcia la ei e mai grozavă decât pe altundeva, și acasă n'au din ce trăi. N'au pământ și să susțin numai ca ziu-și. Aici e bine, că au și iarna și vara de lucru.

Ne-am despărțit de ei »saluindu» guvernul și direcțiunea căilor ferate, care a îndrăgit atât de mult pe români, că-i poartă în cinstele pe tren, și le dă de lucru chiar în capitala țării!

Halal de așa îndregire.

O scrisoare pentru „ROMÂNUL“

Gara Doicești, 14 Iulie n.

Stimate D-le Redactori

Cetind Nr. 28 al mult prețuitului nostru ziar „Foaia Poporului Român“ la pag. 3-a, m'am oprit la articolul intitulat „Ce zice un țeran, despre atacurile Românului“.

Examinând cu atențiune scrisoarea trimisă de fratele Iosif Sfetea din Jebel, o găsesc adevărată și foarte bine întemeiată. — Oare până când se fac insulte și calomnii ordinare la adresa D-Voastre? Nu le rușine oare acelor d-ni dela „Românul“ să Vă insulte mereu? Noi bănuțenii știm trecutul D-Voastre. Știm cât și cu ce însuflețire a-ți lucrat totdeauna pentru deșteptarea noastră. Imi aduc bine aminte — deși eram numai de 13 ani — cu ce dragoste așteptam Joia și Dum-nica ca se-mi aducă Tata foaia să citesc din ea. La început imi era greu, căci nu învățasem la școala românească, decât la vîrsta de 5 și 6 ani, apoi am fost dus de Tata la Seghedin, unde 3 ani n'am auzit vorbă românească de loc. În urmă am fost la școlile țivile ungurești din Caransebeș, acolo vorbiam românește, dar de 'nvățat nu 'nvățam. Viind acasă — mărturisesc sincer — nici numele meu nu'l știam scrie bine românește. Având însă foaia „Poporul Român“ pe care D-Voastră o redactați într'un limbaj ușor de înțeles, curînd am învățat cetitul și scrisul.

Căți vor fi fost oare ca mine?

Noauă țeranilor din Banat, foaia ce D-Voastră a-ți edat-o, a fost ca steua cea luminoasă, care au condus pe craii dela Răsărit, la peștera din Vitleem, D-Voastră a-ți fost cel dintîiu, care ați arătat dragoste față de opincă, din care mulți au eșit și le place a-se numi azi „conducători“, dar — durere — nu vor să știe de ea. Conducătorii noștri firești, nu au aflat de cuviință să ia parte la adunarea din Răcăsdia. De ce? Unde au fost? Se vede că le-a fost rușine de opincă, — căci altcum ar fi venit!...

Iar dacă n'or fost, de ce nu tac? De ce insultă pe acel bărbat vred-

nic, al cărui trecut îl cunoaște B. Natul întreg? Noi pe d-ni r d-atori — calomniatori și insultători — dela „Românul“, nu-i cunoaștem și nici nu știm dacă ne-au făcut vre-un bine vre-o dată.

Până când certe că'n cotul țigănesc? Ar fi destul și ar fi de dorit și dorim să se termine odată, căci cearta aceasta, ce continuă mereu, nu duce la bun sfîrșit. Ce zic oare dușmanii noștri — de cari har D-lui avem destui? — Doamne! bine le pare. Ei rid de noi, căci în certele noastre, ei nu vād alta, decât desbinarea noastră. Și așa e. Desbinarea, e slăbirea noastră, iar slăbirea, e perirea noastră.

Fraților țerani! Aruncați în foc acele foi, cari insultă și calomniază pe acel bărbat vrednic, care a jertfit mult, foarte mult, pentru deșteptarea noastră. Afară cu acele foi blăstamate din casele Voastre! Fraților! Vă rog, îmbrățișa-ți și respîndiți foaia Voastră „Foaia Poporului Român“, care au fost și este făcută pentru Voi. Respîndi-ți „Foaia Poporului Român“ căci aceasta este unica foaie în Ungaria, care au fost și este făcută să poarte interesele Voastre!

Cu dragoste frățiască:

Constantin Pușchiță

econom în Domașnia de present
ontabil în România.

Învățătorii și politica.

— De ce învățătorii se alătură la partidele opoziționiste luptând pentru votul universal și deci contra regimului politic de azi și contra guvernului? —

Am pomenit într'un număr trecut al »Foi Poporului Român« de congresul celor 3000 de învățători din Ungaria, ce s'a ținut la Buda-pesta, de adunările lor publice și demonstrațiile de stradă, prin cari au vrut să atragă atențiune guvernului asupra revendicărilor și pretensiunelor lor de ordin material și moral. În marea adunare publică ce au ținut-o învățătorii în sala parlamentului vechiu, la care au luat parte și deputați ai opoziției și profesori universitari, vorbitorii dăscălimi într'un ton foarte vio-lent au făcut procesul regimului politic de astăzi, arătînd că'n momentul de față e o mare datorie a învățătorilor din Ungaria să-și spună și ei cuvîntul în viața politică, căci dacă starea învățămîntului ca și a învățătorilor din țară — e proastă, mizerabilă — asta e numai o urmare a domniei clericalismului și a oligarhiei. De aceea, idealul cel mai drag al învățătorimei trebuie să fie de asemenea votul universal, și să se solidarizeze cu toate celelalte elemente democratice din aceasta țară, cari luptă pentru înfăptuirea neîntă-ziată a acestei reforme. Numai un nou regim politic, un parlament adevărat popular poate griji de învățămîntul poporului și de buna stare învățătorilor. Nu prin cereri, rugămînti pe la miniștri se poate cuceri azi vre-un drept, ci numai prin luptă.

Cam acestea sunt părerile exprimate de învățătorii la marea adunare publică. Oamenii neorientați, cari din diferite pricini nu judecă așa cum se cuvine manifestările sociale, socot acțiunea aceasta a

învățătorimei ca vederi radicale, democratice, ca opera unor oameni cerăreți. Dar precum mișcarea modernă a muncitorimii nu este opera unor »instigatorii«, ci urmarea îndreptătită a situației economice de astăzi, a felului de producțiune capitalistă — tot așa și mișcarea învățătorimei radicale stă în legătură organică cu stările sociale și culturale ale zilelor noastre — a devenit o necesitate și trebuie să pornească tot înainte pe calea ce și-a ales-o.

Trebuie să avem în vedere un fapt istoric foarte adevărat, anume că'n Ungaria, luptele cu Austria, nu avură nici de cum însemnătatea unei transformări din temelii a vieții sociale și politice. În locul domniei feudalelor, a oligarhiei, n'a venit domnia burghezimului, ca'n alte state cu comerțul și industrie dezvoltate, ci guvernarea țării a rămas mai departe în mâinile aristocrației și clerului bogat. Și așa dela 1867 viața socială, politică și culturală a Ungariei, poartă pecetea marelui proprietăți agrare. Drept de vot restrîns, brutalizarea și răpirea celor mai elementare drepturi cetățenești, a libertății presei, a dreptului de întrunire și asociare — au făcut cu neputință participarea la legislația țării a nouilor puteri sociale și culturale în dezvoltare.

Ți e lucru clar, că această stare de lucruri a determinat și felul de politică a educației populare.

E drept, că legea din 1868 despre învățămîntul popular, prevede obligația ca părinții să-și trimeată copiii la școală și că'n caz contrar vor fi pedepsiți. Dar legea aceasta n'a fost aplicată din pricina că parlamentul de clasă nu are interes să facă o politică de educație populară bună și serioasă. Statul nu constituie școli în număr îndestulător, așa că anual sute de mii de copii — și astăzi încă — rămân fără carte. După ultima statistica oficială, numărul copiilor ce n'au loc în școli, ca să urmeze cursul elementar — se urcă la patru sute de mii. Din toate școlile existente, 68,55 procente sunt școli nedespărțite, adică școli sătești, unde într'o singură sală, un singur învățător are de instruit băieți și fete dela toate sease clase elementare. E de prisos să arătăm aci că cultura pot răspîndi aceste școli înfăptuite cu copii de ambe sexe și cu'n singur învățător.

Preparandii sunt în Ungaria 89 la număr, dintre cari 61 confesionale și 28 ale statului. Cheltuielile de întreținere ale celor 28 de instituțiuni de învățămînt ale statului, cari dau țării viitorii dascăli, se ridică anual la două milioane 059.024 coroane, iar cheltuielile anuale pentru ale 61 preparandii confesionale sunt de 1 milion 109.667 coroane. Ne putem închipui acum cât trebuie să fie nevoia culturală al învățătorilor pregătiți în aceste instituțiuni.

În planul de învățămînt a preparandilor nu figurează științele moderne ca sociologia și pedagogia socială.

Și vom mai înțelege de ce învățămîntul popular n'a progresat de loc în Ungaria, de dela 1868 un stat locului, dacă vom lua cunoștință și de următoarele cifre mult grăitoare. Statistica marelui proprie-

tăți agrare ne arată că dela 1870 și până la 1900 proprietățile de mână moartă s'au urcat dela 11 milioane 186.340 la 17.027.625 jugăre. Reprezentanții marilor agrarieni sedeau în parlament, iar interesele lor de clasă, firește că nu i-a îndemnat să cugete și la școli bune pentru popor.

Aceste sunt cauzele mișcării moderne a învățătoriei radicale din Ungaria. În sânul generației tinere de învățători suflă acum vîntul revoluționar al vremii de astăzi. Mișcarea de până acum a învățătorilor s'a redus la tânguiri și rugămînti umilitoare, cari au rămas fără rezultat, căci nici guvernul, nici parlamentul nu se gîndesc serios la cultura poporului. Noua generație de învățători însă privește cu alți ochi educația populară. Cunoaște cauzele reului și de aceea dă o altă directivă mișcării învățătorilor.

Legea școlară a lui Apponyi, din anul 1907, care nu acordă nici cele 1200 coroane anual, făgăduite de partidul independenței, — ci nu mai 1000 coroane — a dat un impuls și mai mare mișcării radicale a învățătorilor, mai ales că legea lui Apponyi răpește învățătorilor și multe din libertățile politice.

Pretensiunile principale ale învățătorimei radicale din Ungaria, sunt următoarele:

Regularea și sporirea lefurilor. Asigurarea neatărnării politice a învățătorilor.

Învățătorii dându-și foarte bine seamă că pretensiuni de asemenea natură nu le vor dobîndi pe calea rugămîntilor și petițiilor către minișterii sau parlament, au hotărât ca mișcarea lor să fie și politică. De aceea ei luptă alături de celelalte elemente democratice pentru votul universal, fiindcă numai parlamentul popular va lua în considerare revendicările lor și va reforma instrucțiunea populară după cerințele vremii de astăzi.

Un învățător nepreocupat

Dr. WIDDER ALADÁR
Fasor gyógyszertár

Budapest, VI., Lövölde-tér 5., Sziv-utca
Telefon 70—60. Telefon 70—60.

Specialități de medicamente indigene și străine, vinuri leucitoare, cognac frunțuzesc, depozit de parfumurile cele mai fine franțuzești. :: Depoul și singurul loc de preparare al mijlocului celui mai ideal pe terenul cosmetice al cremei Royal Ideal. Comandele se pot face și prin telefon

Dreher Ignác és Fia
fabrioa pentru articole de oțel fine
Bpest, Kossuth Lajos-u. 14.

Bricege de buzunar fine, briciuri, aparate de ras, cuțite pentru bucătărie, tacâmuri și foarfeci. :: Specialități pentru manicură și rechisite pentru
Ingrijirea unghiilor.

Din durerile învățătorilor.

Un străin nedeprins cu mersul lucrurilor din țara aceasta, auzind de modul cum sunt salarizați încă și azi unii dintre învățătorii noștri, ar rămânea înmărmurit și nici nu i-ar veni să creadă astfel de lucruri; căci, ce e adevărat, e foarte curios acest mod de salarizare: Unii sunt salarizați cu plată fundamentală 1000 cor., iar alții sunt remunerați și în timpul de față cu un salariu de 600 cor., ca și când nu unul fiecare ar presta aceeași muncă.

Legea școlară din anul 1907 a venit ca și un trăsnet asupra școlilor noastre, aflându-ne în cea mai deplină desorientare și o multime de școli au fost închise, iar învățătorii parte trimiși în pensie, parte lăsați pe drumuri expuși celei mai negre sărăcii, după ce și-au jertfit o parte din viața lor în ogorul culturii naționale.

Ne aflăm iar în pragul ridicării salarelor învățătorescilor. Intreagă învățătorimea din țară e pusă în mișcare, cerind cu tot dreptul îmbunătățirea salarelor.

Datoria statului e ca să ajute comunele bisericesti în susținerea școlilor. Fiecare e în clar însă cu bunăvoința ce o arată statul față de școala confesională română; deci datoria fiecărui român bun este, că, încă la timpul său, să se îngrijească a veni în ajutorul școlii, care este conservatoarea limbei și a simțământului național. Fiecare să aibă înaintea ochilor, că pierzând școala am pierdut și biserica, căci școala este cel mai puternic mijloc de conservare a bisericii. Să lăsăm la o parte frazele: „suntem săraci și nu avem de unde mai jertfi”, mai bine să ne lipsim de ori ce, dar pentru școală trebuie să avem. Pururea să ne fie înainte deviza: „școala este arma viitorului” și „prin școală la lumină”, căci a lupta acestei vieți numai acea națiune iese învingătoare, care posedă mai multă cultură, căci cultura înseamnă supremație și putere, și înseamnă și bunăstare și fericire.

Soartea și viitorul mândru al neamului românesc din această patrie atârna dela școala confesională română. — Ca școala română să poată exista și împlini chemarea ei, trebuie arătată mai multă jertfă și interes: ca în trecut, căci o națiune nu poate fi mare, nu poate fi tare națiune, dacă indivizii din cari se compune nu știu să se jertfească pentru o idee, pentru un principiu, pentru ceva, care e mai presus de materie.

Viitorul și sufletul unei națiuni sunt strâns legate de vrednicia învățătorilor; în mâna învățătorilor este pus viitorul neamului românesc, cuvine-se deci, ca cu cea mai mare atențiune să fie ascultați și ei, iar noi cu iubire și gata de jertfă să ne silim a le ușura greaua sarcină de luminător.

Este din cale afară trist, că încă și azi mai există comune unde învățătorul este salarizat cu o plată de 600 cor. pe an.

Aceasta arată lipsa de interes din partea superiorităților noastre și lipsa de cultură la poporul român; pentru că nu trebuie uitat, că cultura unui popor în multe privințe, depinde dela măsura în care își știe prețului învățătorii. Durere, dar la poporul nostru, care și azi mai plătește învățătorii cu 600 cor. nu s'ar putea observa, că ar ști prețului pe învățător și munca prestată de dâ-

sul; iar inteligența noastră — onoare excepțiilor, cari sunt de tot puține — cu toate își bate capul numai cu școala și învățătorul român nu.

În ziaristica română nu aflăm vreun articol scris în care cineva să se entuziasmeze pentru școală ori învățătorimea română decât iar numai învățătorii.

E timpul suprem ca cei chemați — cari sunt toți începând dela vâdica până la opincă — să se numesc români — să se intereseze mai cu căldură față de școală și învățător și fie siguri, că acesta văzând iubirea și spiritul de jertfă de care este încunjurat va lucra cu zel înzecit pentru luminarea poporului în serviciul căruia este pus. — Văzând însă, că în munca lui nu este sprijinit și ajutat de nime, ba încă la răstignirea lui se servesc piroane chiar și din partea acelor, cari au datoriat atât morală cât și națională, ca să-l apere — să nu ne prindă mirarea, că îl vedem pe bietul învățător trăgând la carul și scâldându-se în apele străinilor.

Dacă astfel sunt tratați învățătorii să nu ne mirăm de loc, că lipsa de învățători se resimte în toate părțile și numărul elevilor preparandiali, cari au să întregească rîndurile învățătorimei, din an în an scade, iar din lipsa de învățători numai în metropoli gr. or. a Sibiiului stau închise 150—200 de școli românești.

Cu timpul vom ajunge acolo, că nici un tânăr român nu se va mai aplica pe cariera de învățător, ceea ce să ferească Dumnezeu neamul acesta, care a trecut prin atâtea încercări grele.

Împlinească și fiecare chemarea și datoria de român față de biserică și școala sa, cari sunt două puteri ce nu pot exista una fără de cealaltă și atunci fie sigur, că și învățătorul român cu drag va lucra în ogorul național și nu se va retrage de pe terenul luptei până la ultima picătură fiind sus și tare steagul pus în mâna lui, pe care îl va scoate victorios și nepătat.

Pompei Demian.

Bani — dacă împrumut cu 5 la sută un privatier, persoanelor de încredere. Plata ratelor 5 ani. **Kronowsky** K. Berlin 47. Poste restante.

Farmacia Szász Károly la „Crucea”

Budapesta, VII., Rákóczi-út 88. Crema, săpunul și pudra „Ibolya” pentru dame, în trei culori, fiecare costă câte 1 coroană.

Nu de mult s'a deschis

HOTELUL EXCELSIOR

Bpest, Rákóczi-út 72

Hotelul cel mai nou și totodată cel mai modern al capitalei. — 125 odăi, aranjate cu tot confortul. Odăi singuratică a dela 5 Cor. în sus. Cu toată stima:

Aozél Miksa, proprietar

Pentru ce nu îmbrățișăm meseriile?

Pola, la 12 Iulie 1912.

On. Redacție,

În numărul 28 al prețiosului ziar „Foaia Poporului Român” am citit un articol cu titlul: „La meserii și negoț frați Români”, despre lipsa de învățăcei și despre faptele mărețe ale dlui Emeric Andreescu, căci el a fost începătorul plasării băieților la meserii după aceea a fost ajutat de dl Emanuel Ungurean și alți domni binevoitori ai neamului nostru românesc.

Vă rog să binevoiți a-mi permite publicarea unei anexări la acest articol, fiind și eu un băiat plasat de dl Andreescu la meseria de litograf în Timișoara. Sunt și eu născut în Ardeal în o comună sărăcăcioasă și am învățat 2 clase gimnasiale în Brad.

Făț de dl Andreescu nu aflu destule cuvinte de mulțămire, căci în anul prim când am fost luat ca învățăcel m'a prevăzut cu toate vestimentele anului întreg, iar la finea anului mi-a cumpărat haine, ghete, pălărie, și albituri cu toate că nu am fost rudenie a d-sale, ba înainte de aceea nici nu m'a cunoscut.

În tot timpul cât am fost ca învățăcel venia la toată săptămâna de 2 ori și mă cerceta dacă am haine curate, dacă capăt vipt potrivit și dacă tractează măestrul bine cu mine. Duminecele, plăcerea mea cea mai mare era să mă duc la dl Andreescu, unde ne da povete și învățături folositoare. Chiar și acum dacă doresc să știu ceva și mă adresez la dlui îmi stă în orice moment la dispoziție. Despre organizație, bibliotecă și altele câte a făcut pentru folosul nostru nici nu e lipsă să le scriu, că se află în articol. Toate aceste binefaceri sunt de neresplătit.

În privința meseriilor, după cât cuget eu, Românii suntem cei mai înapoiți.

Aceasta din următoarele două cauze:

În prima linie, părinții țărani se bazează prea mult în ajutorul băieților tineri, prin ce le curmă dezvoltarea trupească și sufletească, căci nu-i dau la școală ci mai bine plătesc câteva coroane învățătorului să-i treacă cu vederea lipsa dela școală. Părinții apoi își zic: „La ce să-i dau la școală, că doar cum au trăit părinții mei și eu, și el va putea trăi; fie cât de mic și slab, dacă nu mai mult, baremi să-mi păzească niște rețe sau gășle”.

A doua cauză e: Neinteresarea conducătorilor, căci durere, foarte puțini sunt de aceia, cari se interesează de soartea și viitorul băieților.

Postească acum un om cu minte curată să judece cum vom putea înainta între astfel de împrejurări, când și așa suntem încunjuțați de toate părțile de dușmani!

Ioan Bodea,
marinar în Pola.

Informațiuni

Știri personale.

Săptămâna trecută am petrecut în Budapesta următorii domni:

Pavel Jivoin, inv. pens. Sarcia-română (com. Torontal); N. Alexandrescu inv. Vărădia (com. Timiș); Iosif Barboni, econom. B. Susani, (com. Caraș-Severin).

Ne sporim românii în Bpesta.

Dl Stefan Olariu, funcționar la casa de păstrare a poștelor, a avut bucuria de a-și vedea înmulțindu-se familia cu un nou fecior voinic, al treilea deja din căsătoria cu doamna L. Olariu, care a fost Dumineca trecută botezat cu numele Stefan, de Prea Cuv. Părintele nostru Gh. Bogoeviciu.

Să trăiască!

Ilustritatea Sa dl dr. I. Gall, magnat, președintele comunității noastre bisericesti din Budapesta, vara aceasta nu va părăsi capitala, ci urmează la băile Császár din Buda, cura obicinuită la Pöstyén.

Dl Gheorghe Filip

directorul institutului de arte grafice „Minerva” din București, cu doamna n. petrecut vreo câte-va zile în Budapesta, cercetând în societatea redactorului nostru parlamentul, grădina zoologică și alte locuri demne de cercetat în capitală.

Frații țărani din Bărligi

au trimis — după cum aflăm — o scrisoare domnului președinte al partidului național, în care — lămurind chestia aranjării adunării populare din Răcășdia — protestează energic contra atacurilor și insultelor aduse în ziarele partidului redactorului nostru, și pretind reparație.

Nu știu cum se vor fi gândind domni noștri autorizați, dar dacă doresc Domniile lor să se convingă despre indignarea și scârba ce a cuprins țărănimea noastră din părțile Bănătlui, în urmă bătăliilor și mojițiilor scrise în „Românul”, le punem la dispoziție scrisorile ce le primim din toate părțile, și dintre cari am publicat una și în numărul de față, ca să poată cunoaște părerea adevărată opinii publice, a țărânului cinstit, deștept și cuminț, lipsit de pătimai nvidiei și dușmăniei, — dacă domni autorizați peste tot mai dau ceva pe opinia țărănilor, ceea ce din zările autorizate nu se prea observă.

Alegere de deputați în congresul național bisericesc.

Devonind vacant prin abdicarea dlui Antonie Mocionyi, un loc de deputat în congresul național bisericesc în cercul Caransebeșului, fruntași din cerc au hotărât candidarea Ilustrității Sale domnului Dr. Iosif Gall.

Indemnăm țărănimea noastră din cercul Caransebeșului să se grupeze în jurul acestui vrednic bărbat al bisericii noastre.

Cununie.

Dl. Nicolae Vaianțiu, funcționar la căile ferate din Timișoara s'a cununat cu doamna Elena Roja, învățătoare în Pecica.

Felicitările noastre!

Vlaicu la Lugoj

Frații noștri din frumosul Banat vor avea fericirea să salute în mijlocul lor pe neîntrecutul nostru șoim zburător: inginerul Aurel Vlaicu, care acum, Duminecă va sbura cu aeroplanul său pe izlazul orașului Lugoj.

Indemnăm cu toată dragostea pe frații noștri din Banat să a-lunge cu mic cu mare la acest eveniment extraordinar, căci pierzând de data asta ocazia de a-l vedea sburând pe raumitul nostru aviator român, poate nici când în viață nu vor mai putea asista la o manifestare atât de frumoasă a geniului românesc.

La Lugoj dar, cu toții!

Adunarea poporală din Orăștie amânată.

Din Orăștie ni s-a scris, că adunarea poporală proiectată pe ziua de 21 Iulie se amână pe Duminecă, în 28 Iulie la orele 2 d. a.

Motivul amânării este că căpitanul poștei a oprit înerea adunării, de oarece deputatul cercului Orăștie, Jidanul Barbas, și-a anunțat darea de seamă tot pe ziua susnumită.

Caz de moarte

În spitalul Sfântul Ștefan din Budapesta a murit Duminecă trecând tinerul medicinist N. Ivăscu, de origine din părțile Lugojului. Tuberculoza, aceasta boală cumplită, i-a pus capăt vieții. Corpul defunctului a fost transportat la locul său de naștere.

Odihnească în pace!

Concert în Lipova.

Reuniunea de cântări »Doina« din Lipova, sub conducerea dir. Iuliu Puli, aranjează Duminecă în 8/21 Iulie 1912 Concert cu reprezentare teatrală urmată de dans în sala mare a hotelului »Regele Ungariei« din Lipova. Inceputul precis la 9 ore seara. Prețul de intrare: Loc I, 1 coroană 60 fileri; loc II, 1 coroană 20 fileri; loc de stat 80 fileri.

Un oficiant român

În Budapesta caută o femeie română, ori un servitor român însurat fără copii, cari pentru curățitul și păzirea locuinței, în schimb vor primi locuință gratuită. Adresa: VIII, Főherceg Sándor-utca 13. sz. földszint.

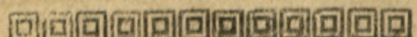
x În prăvălia lui Sarmán Armin Budapesta, Deák-tér 3, și în sucursală acestei prăvălii din Rákóczi-ut 28 să afla cele mai fine delicatese și brânzeturi cu prețuri ieftine. Serviciu prompt și solid.

Poșta redacției.

N. Gaita, Neraslatina. — Am primit cele 3 coroane 64 fileri trimise săptămâna asta și cele 3 coroane 64 fileri trimise în 30 Iunie.

Atelier pentru tehnica de dinți al lui Barna J.

Budapest, V, Belváros, Magyar-utca 3. I. emelet, prima casă de la colțul străzii Kossuth Lajos-utca

Întreprindere electrotehnică și mecanică pentru scopuri de iluminare și transmisiuni de putere

Budapesta, VII., Csányi-u. 7.

Proprietar: BENESCH FERENC

Telefon 124—86 Telefon 124—86

Conto-curent la cassa poștelor nrul checului 27914.

Reichenberger Károly

fabrică de aramă și bronz și metal imprimat
Budapest, Kender-utca 34.

Instalațiuni de fabrică de spirt și de rafinerie, de vinarsărie (povarnă), de velnitar, precum și fabrici:
:: cașie de alte aparate. ::

FODOR IMRE coafor diplomat de domni și dame, magazin en gros de păr, . . . depozit de parfumuri . . .
Budapest, VII., Garay-u. 50.

Specialist în lucrări de păr! Diverse tapuri cu prețuri solide. — Sală separată pentru dame aranjată cu cel mai mare confort. Spățături de cap după sistemul cel mai nou. — Sală separată pentru domni! Pieptănat de peruci. Să leagă și împletească cozi. Mare asortiment de articole de pieptănat cu prețurile fabricii. —

. . . Se cumpără păr pieptănat și tăiat . . .
Înstruez damele să se frizeze în timpul cel mai scurt. . . Noutăți în podoabe de păr! . . . Serviciu prompt!

AVIS.

Am onoare a face cunoscut onorabilului public:

I.
că cancelaria din Lugoj mi-am predat-o dlui avocat Dr. Corneliu Jurca din Lugoj;

II.
că mi-am deschis cancelarie advocatuală nouă în Bocșa-montană (Boksánbánya).

Cu stimă:

Dr. Stefan Petroviciu
avocat.

GRAND HOTEL, KELETI SZÁLLODA GARA DE OST, VII., Thököly-út 18

Hotel de familie, calorific, iluminare electrică, personalul de serviciu vorbește perfect românește. Chirii cu 1 pat dela Cor. 2-40 în sus. Serviciu solid.
SAMUILĂ HERSCESCU

Plombare de dinți, plombe din amalgam, de aur și argint, platină, porcelan, ciment american, etc. Extragere de dinți și rădăcini de dinți, operațiuni dentiste. Dinți artificiali sin-fără durere. Gu-ratieri sau dăți în cureagă din cauciuc sau vulcaniz; poduri de aur, coroane și rădăcini de aur fără cerul gurei, cari nu se pot și nici nu e trebuință să se scoată din gură; de prisos îndreptarea rădăcinilor; scutite de mirosul gurei, 10 ani garanție. Pacienți din provincie în curs de 12 ciasuri sunt serviți. Onoraz foarte moderat.

On. Donnule!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând au deschis în Budapesta

Birou de informații și Agentură românească.

Dau ori-ce informații în ori-ce cauză ce se ține de Bpesta. Dau informații relativ la petițiile înalțate la diferitele ministere și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vază frumsețelile orașului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

totfelul de galite, ouă, miei, porci, oi, viței, vite mari, porci, lână, piei, epuri mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, păsulă, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fin, mohor lemne; păduri; moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimit în fiecare săptămână un »Avis săptămânal« despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Esoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în ori-ce cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu Vă recomand advocați buni, medici vestiți, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeți mașine, motoare, mori, ferestrele pompe, automobile etc. Griješc ca să nu fiți înșalați. Fiind de față, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, decât ceea ce am hotărât și cum am tocmit.

Zilnic primesc plingeri dela țărani români, cari cumpărând mașini prin agenți străini, au fost înșelați iscăbind contracte, a căror conținut nu l-au cunoscut neștiind țărani români ungurește.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici și nu la agenturi de mașine, drept din mână primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să-l scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns să îmi alăturați o marcă postală.

Cu stimă:

L. OLARIU, Bpesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.

în Buda, lângă podul »Margithid«.

Chiar nici damele elegante din Budapesta

nu vor putea să se lăpsească de Institutul de înfrumșetare, care a cucerit de mult damele pariziene și vieneze. Institutul acesta li oferă: posibilitatea unei curățiri fundamentale a tenului prin baie de vapor, a regenerării complete a musculaturii și a țelei, înfrumșetării pielei și depărtarea defectelor tenului, cum sunt sbirciturile, alunițele, pistrii etc., precum și a altor defecte de frumsețe mai mici sau mai mari, prin aplicarea masagiului. — Resultatele fără păreche atinse prin cura Institutului de înfrumșetare, care se află în Budapesta, Irányi-utca 15. justifică maxima: nu există defecte ireparabile ale feței.

Măestrul păpușar de ghetă de domni, dame și copii.

Distins la expoziția de industrie din țară pentru lucru minunat de frumos cu medalie de aur

Karikás Bálint

Budapest, V., Eskü-tér. 6. sz.

Mare depozit de ghetă de domni, daue și copii. :: La comandă face ghetă de domni, dame și copii după moda cea mai nouă, lucrate în modul cel mai fin. Executare elegantă și modernă. :: Lucru durabil și bun.

Fabrica de mașine Roscher Görlitz

Mașine p. cărămizi de zidit și acoperit.

Representanța pentru Ungaria
ERDELYI HENRIK ÉS TSA

biuroa de inginer pentru zidirea sobelor cilindrice și instalațiuni
Telefon ne a fabricelor de cărămidă.
48—91. Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 14

Mobilier modern și aechi, pentru dormitorii, sufragerii și saloane. Tot felul de obiecte antice. Lustere de porcelan și . . . bronz. Arme. Cumpăr și vând . . .

ANCSEL MÓR

BUDAPEST, VII., Dob-utca 22. szám.

Bergel Andás
Măestru de cuptoare de cărămidă
 Bpest, VII, Akácfa-utca 26
 Recomandă cuptoarele sale de cărămidă calitate cea mai bună, în stii și colori moderne. Primește tot felul de lucrări, mutări de cuptoare, reparaturi pe lângă prețurile cele mai ieftine. De asemenea primește și instalarea clădirilor noi cu cuptoare pe lângă cele mai echitabile prețuri.
 1-20

Tămăduirea grabnică și radicală a Boalelor venerice

cu metoda Erhlich 606; de asemenea le-cuirea radicală a boalelor de sânge, nervi, a organelor urinale, a podagrei cu ajutorul experienței mele medicale de 50 de ani la institutul hemoterapeutic Welsz A., medic chirurg

Budapest, VII., Dohány-utca 39.
 Chimist specialist poartă de grifă de cu-rățenia materiilor. Se răspunde la toate scrisorile. Ordinațiune d. a. dela 3-7. Celor cari suferă de boală de piele, li-se trimite cosmetice de efect sigur cu rambursă

HORVATH ÉS TARSA

Fabrică de mese de biliard și bețe de biliard
 BUDAPESTA, Liszt Ferencz-tér 10. (Vis-a-vis cu Conservatorul). Telefon

Mese de biliard, prima calitate, execuție diferită, instalațiuni și aranjamente de cafea. Bogat asortiment de frigoriere. Globuri de fildes. Mare asortiment în bețe de biliard. Reparaturi de bețe și globuri de biliard. Obducerea mesei de biliard cu postavuri franceze fine. Cu planuri, dese-nuri, bugete, servim oricând cu plăcere

TELEFON 101-44.

Aranjamente pentru cafe-nele și restaurante, articole de alpaca și argint de China cumpără și vinde

BRAUN GYULA

Budapest, VII., Sip-utca 14.

Furnizor de Carte **NEUMANN H.**

Fabrică pentru mașini ortopedice
 Budapest, VIII., József-körút 33.

Recomandă mașinile ortopedice cari se bucură de un bun renume, dease-menea picioarele și minile artificiale, fabricație proprie. Depou permanent de articole necesare la tratamentul bolnavilor. Legături pentru hernii (vătămături) și foale.

TAPETIER **SCHIFF MANÓ** DECORATOR
 BUDAPEST, Csengeri-u. 76. Tel. 148-51

Primește orice lucru aparținător branșei sale pe lângă execu-tarea cea mai bună. Repa-raturi se primesc în con-dițiunile cele mai favo-rabile. Mobilier de salon și englez de piele. Aranjarea modernă a locuințelor.

In cas de invitare prin o simplă carte postală, merg la singuratică acasă. nnnnn

TELEFON 162-52.

Drogueria Parisiană

KLEIN ARPAD

Budapest, VII., Károly-körút 15
 (in casele centrale comunale)

Cele mai fine parfumiuri franceze și engleze, chemicalii, articole de gumă, bandaje și articole casnice.

MAGAZIN DE SPECIALITĂȚI DE GHETE

KOVACS ÉS KALMAN

BUDAPESTA, VI.,
 NAGYMEZŐ-UTCA 10.
 (Lângă MAGASINUL GÓLYA)

Budapesti Ált. Villanyfelszerelési Vállalat (Intreprindere p.m.ontaj electric)

sucesorii Diemmer Hugó és társai

Fondată la 1898. Fondată la 1898.

Klauzál-u. 5. BUDAPEST Dohány-u. 48.

Instalațiuni pentru iluminățiune electrică, și transmisiuni electrice pentru orașe, sate, clădiri și locuințe. Mașine electrice, lămpi cu arc, mașine dinamo, motoare și aparate de măsurat. Sonerie electrică, telefon, parafuier, aparate electrice, aparate pen-tru anunțarea focului și de înregistrare a cantităților de apă consumată, transfor-marea mașinelor și motoarelor și mașine cu curenți uniform sau alternativ.

FONDATĂ LA 1891.

Ullmann József

Atelier tehnic p. corsete

Budapest, VI., Nagymező-u. 28.

(vis-a-vis de Mozsár-u.)

Telefon 171-33

Kardos Artur Budapest,

depozit de fabrica de ar-ticlii tehnici și de gumă

VIII. kerület, Rákóczi-tér 18. sz.

Telefon 140-45 Telefon 140-45

Curele de mână mașinile de treerat din păr decămilă „Agraria”. Curele de mână motoare „Triumph” din piele chrom, curele de cusut. Cu-rele „Waterproof” la uzine umede cari conțin acid, ulei, sau aburi. Uleiuri de uns pentru motoarele mașinelor de treerat, Uleiuri pentru cilindre veritabile americane. Unsoa-re de mașini — tovote — unsoare pentru curele, copci pentru curele. Toate sunt transport de fabrică.

Flesch és Társa Budapest

V. ker. Korona-utca 3. szám

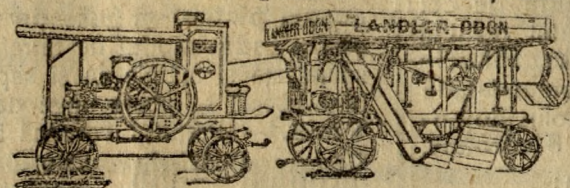
Articole de toaletă, de Norinberga, de ornamentică și manufactură. Asor-timent bogat în articole de gospodă-rie. Pieptene perii, articole din festul broaștei, din os și celuloid, ace pentru pălării, de toaletă și peruce. Mărgelă de sticlă și metal; articole de piele, articole de oțel, oglinzi, briuri, nasturi, cătărămi. Noutăți de modă și specialități în articole de .. domni, dame și copii.

Atențiune la adresa exactă.

Privilegiu original de Sued.

MOTORUL CU ULEI BRUT KOBUR

În urma numeroaselor sale avantagii este cea mai bună mașină în lume dela 2-300 cai putere. — PUȚINE CHELTUIELI.

Proprii pentru mănarea mori-lor, recoman-dabile pe se a-ma întreprin-zătorilor in-dustriali, de a-

semenea pe seama a tot felul de scopuri agricole și de treerat. Cheltuieli 1½ fileri pe oră.

Nici un control din partea agenților de finanțe. Mașine cu vapor folosite, sau motoare folosite se schimbă. Plată în rate favorabilă. — Garanție deplină. — Cu preț-curent și informații speciale servește

MAGAZINUL DE MOTOARE ALUI LANDLER ÖDÖN
 BUDAPEST, VI. LOVAG-UTCA 2

Heisler József

.. fabrică de articoli de lemn și de mobile ..

Budapest, VII., ker., Vig-utca 25. szám.

TELEFON 95-81.

TELEFON 95-81.

Bucătărie, antișambră, odăi de fete și copii

Mobilele mele nu sunt marfă de toate zilele, ci sunt fabricate din material bun uscat pe deplin, lucrate bine, este lucru solid și ce e mai de că-petenie, sunt permanent în deposit corăspunzător ori-cărei pretenții în măsurile dorite cari le vând .. stimaților mei musterii cu prețul fabricii. ..

Nouă firmă românească

ION V. FET

Budapest, VI., Nagymező-utca N-rii 36.

Motoare cu benzină, ulei brut și gaz, dela 3 HP în sus. Tot felul de mașini și in-strumente agricole, ca: Treeră-toare cu motor, mână și mână, pluguri, grăpi, etc., pompe pen-tru fântini și incendiu cu forță motorică, morișche și mori. —

Mașini de sămănat cu mână, cari în urma ieftinătății, precisiu-nei și manurei ușoare sunt fie-cărui agricultor indispensabile. Prețuri moderate. Catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco. — Agenți se primesc.

HOLSTEIN SANDOR

Budapest, Erzsébet-körút 54.

DINȚI

denturici fără cerul gurei. Dinții nu se pot lua jos, se poate mânca cu ei, ca și cu dinții naturali. Co-roane de aur, poduri după sistem american.

Coșuri de transport pentru struguri
 Coșuri de transport pentru fructe,
 Coșuri de transport pentru galie,
 Coșuri de transport pentru carne

... în orice mărime se capătă la ..

Centrala de valorizare

a Asociațiunei pentru industria de lemn

și confecționarea coșurilor

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 49. sz. (Telefon: 110-46)

Depouri de expediție: Budapest, Kecskemét, Székesfehérvár, Seghedin, Zenta, Nyitra, Apatin. — Mare depou al tuturor articolelor de coșuri și obiecte de lemn pentru economie

Rónai István

măestru păpușar de ghetă

p. domni, militari și ortoped

BUDAPEST, IV. ker., Gerlóczy-u. 3. sz.

Confecționează ghetete cele mai fin executate după mă-sură și fașon engleze sau francez

Inventatorilor

trimite gratuit îndreptar indispen-sabil asupra invențiunilor

Aron és Molnár

secția de valorizare a invențiunilor

Budapest, VIII., József-körút 9., földsz.

BĂRBAȚI!

Tineri și bătrâni!

Impotriva slăbirei înainte de timp a potenței la bărbați este de cel mai bun efect preparatul vestit al profesorului Dr. Cook: **Pilulele Biovir**. Mijloc recomandat de medici și bolnavi. Absolut inofensiv. — O șutulă costă 8 coroane.

Se capătă la:

Farmacia Török József,
Budapest, VI., Király-utca 12.

Tot aci se pot capăta și Pilulele Kuba ale profesorului Dr. Cook.

BODNAR JENO, BUDAPEST

Intreprindere cu brev. oficială pentru iluminare și transmisie electrică.

V., Báthori-u. 25 :: Tel. 134-97

Iluminări electrice. Motoare electrice. Ventilatori. Sonerii electrice. Telefoane. Depou de lustere, lampe candescente, lampe arcuite și tot felul de accesorii aparținătoare acor. brânse. — Instalațiuni, reparaturi.

Kerpner Jakab

praxiale pentru articole și trusouri pentru copii mici
BUDAPEST, Gyár-utca 40 sz.

Produse proprii: Trusouri pentru copii mici, de la cele mai simple până la cele mai elegante. Scaune de siguranță p. copii mici. Scaune p. copii cu mecanism pentru umblare. Uscătoare de haine. Trăsuri de pre-umblare pentru copii.

Produse de fabrică: Trăsuri pentru copii. Preparate pentru hrănire acop. Toate articolele igienice p. copii mici.

A. RAZA

croitor pentru bărbați
Budapest, V., Nádor-u. 28.

Recomandă publicului românesc de pretutindeni atelierul său de croitorie bine-asortat cu stoffe veritabile englezești. Croiu elegant. Prețuri culante.

Articlii de toaletă!

Crema Viola are un succes neîntrecut la îngrijirea feței și a mânilor. După întrebuințare de câteva zile pielea devine atât de frumoasă, încât fiecare să miră acest efect. Delatură de pe față ori-ce bubită, coșuri pistrui și pete de ficat și dă feței o culoare albă și fragedă. Modul de întrebuințare: Înainte de întrebuințare să spală fața și mâinile cu și săpun **Viola**. Pielea care trebuie să fie bine uscată se poate unge de mai multe ori pe zi cu crema **Viola**. — Prețul 1 coroană 50 fileri.

Săpunul Viola. Este total lipsit de leșie, nu conține nici o substanță corosivă, are un parfum suad și mărește efectul cremei **Viola**. Prețul unei bucăți e 1 coroană.

Apă de gură Viola. Impiedică stricarea dinților și formarea pietrei de dinți, împăpătează gura și delatură mirosul de mâncare și mirosul gurei cauzat de masele găunoase. Prețul unei sticle 1 coroană.

Praf de dinți Viola. Înălbește dinții ca zăpada în decurs de câteva zile. Prețul unei cutii 80 fil.

Pudra Viola. Este mijlocul cel mai nevătmător pentru cultivarea feței. — Prețul 1 coroană 50 fileri.

Toate aceste preparate sunt numai în cazul acele veritabile dacă sunt profăzute cu marca farmaciei „Pálffy”, cari medicamente se află în farmacia „PÁLFFY” a lui

Nagy Elemér Bpest, II., Fő-utca 80. (Kacsá-u. sarok)

Salonul pentru corsete

HERMINA SPITZER

Kossuth Lajos-utca 14—16. Mezzanin.

Se primesc corsete spre regarajie și curățire.

GRAND HOTEL SAN-REMO

Budapest, Dohány-u. 40.

HOTEL DE FAMILIE :: 100 odăi aranjate cu tot confortul modern. Calorifer. În fiecare odaie orologiu electric deșteptător. Odăi de baie. Dir.: Sárkány József. Propr.: Récsy G.

In Cafeneaua și Hotelul Orient

Bpest, VII., Rákóczi-ut 42.

concertează zilnic taraf de țigani de primul rang. Reducere de 10 la sută din prețul odăilor

Binevoiti a face cunoscut anunțul acesta printre prietenii DV,

Am luat în primire dela înaltul guvern mai multe mii de Puști pentru soldați sistem WERNDL, de aceia o pușcă neîntrebuințată încă sistem Werndl costă 9 cor.; O pușcă sistem Werndl puțin folosită costă 7 cor.; 1 pușcă Werndl întrebuințată 5 cor.; 1 baionetă pe pușcă 1 cor.; 1 curea la pușcă 1 cor.; 1 curea pentru pușcă, lată și fină 2 cor.; 1 curea cingătoare 3 cor.; 1 capsulă pentru cartuș 3 cor.; 1 cartuș cu plumb 10 fil.; 1 muniție 20 fil. Toate curelele sunt fabricate proprii și sunt noi. Puștile acestea se recomandă autorităților, poliției, păzitorilor, gornicilor și păzitorilor de păduri, precum și singuraticilor, de asemenea ca obiecte decorative sunt foarte potrivite. Toate puștile sunt foarte curate, scutite de rugină, probate de urieri (de pușcă) militari și sunt bune de întrebuințat. Magazinul central

TILLER MUR ÉS TÁRSA, furnizori ai curții imp. și r. BUDAPEST, IV., Váci-utca 35. sz.

Fabricație de specialități de mobilier și scaune de piele

Szűcs A. Budapest

VII. Károly-körut 5/F.o.

Fabrică p. mobilier de piele

La dorință trimitem albumul cu ilustrațiuni. FABRICAȚIE PROPRIE EXCLUSIVĂ.

Fabrică de diferite umbrele

HUFLER ÉS KALESCH

Budapest, IV., Kecksmély-utca 4. sz.

Recomandă depoul său bogat asortat cu tot felul de umbrele. Mare asortiment de corsete franceze. Mare depozit de articole de blănărit. Reparațiuni și transformațiuni se primesc.

Droba Ferencz

salon de croitorie pentru dame după moda engleză și franceză

BUDAPEST, IV.,

Muzeum-körut 15., II. em.

Cumpăr sau procur împrumut de ban pe polițe de asigurare (bilete de depunere) hârtii de valoare și bilete de amanet, și dau proprietarilor de pământ împrumuturi ipotecare pe baza de 5%. (Să se trimită marcă pentru răspuns.) — Fischer Sándor, Rákóczi-ut 80. — Ore de oficiu dela 1—4.

FRANKL VILMOS

BUDAPEST,

VIII., Baross-tér 3 és Károly-körut 17. szám. (Orczy-ház.)

Recomandă depoul său bogat asortat cu tot felul de monumente sepulcrale (de morminti) din marmură, granit și sienit. Execuțiune frumoasă și echitabilă.

Joricin

ulei de rișin de prima calitate, proaspăt, conservat împotriva rîncezelei. Plăcut la gust, mijloc de urdinat cu efect sigur.

Sticlă de probă	30 grame Cor.	—50
Sticlă mică	50 „ „	—60
Sticlă mare	100 „ „	1.—

Preparatori: **BASCH ERNŐ** și **SZAMOSY GYULA**, farmaciști, Budapesta, Rákóczi-ut 25.

Se capătă în toate farmaciile

Ferăria Kovács Károly

Budapesta, Szondi-u 4.

Colțul străzii Vörösmarty-u.

Telefon 160—03.

Radó és Sipos

Depou pentru perii și pensule al fabricii de perii societate pe acții Stern József és Testvére din Debreczen

Budapest, V. Váci-körut 18.

Telefon 27—84.

Telefon 27—84